

**Statsrådets redogörelse till Riksdagen
Om reservationen avseende regler för brukande av
maktmedel vid operation Concordia i Makedonien
samt Natos regler för brukande av maktmedel vid en
evakueringssituation**

På basis av 2 § 2 mom. lagen om fredsbevarande verksamhet

**Statsrådets redogörelse till riksdagen
Om reservationen avseende regler för brukande av maktmedel vid operation
Concordia i Makedonien samt Natos regler för brukande av maktmedel vid en
evakueringssituation**

Republikens president beslöt 13.3.2003 om Finlands deltagande i EU:s första militära krishanteringsoperation Concordia i Makedonien (FYROM, Former Yugoslav Republic of Macedonia). I enlighet med 2 § 1 mom. lagen om fredsbevarande verksamhet hörde statsrådet utrikesutskottet före beslutet.

Två enskilda punkter i Concordias befogenheter att bruka maktmedel skulle enligt lagen om fredsbevarande verksamhet ha förutsatt behandling i plenum i riksdagen. Detta eftersom regler för brukande av maktmedel mera omfattande än vad fredsbevarande i traditionell bemärkelse förutsätter, enligt 2 § 2 mom. lagen om fredsbevarande verksamhet förutsätter behandling i plenum innan ärendet framställs för republikens president.

Eftersom behandling i plenum på grund av valpausen i praktiken inte var möjlig då trupperna sändes till operationen, beslöts i ett möte mellan republikens president och utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet att de regler för brukande av maktmedel som föresätter behandling i plenum tas upp till behandling av riksdagen vid ett senare tillfälle.

Saken gällde för det första den enskilda punkt i Concordias maktbefogenheter, som möjliggör brukande av maktmedel av anfallskaraktär mot part med fientlig avsikt ("attack against hostile intent"). För det andra att ifall man på grund av radikalt försämrat säkerhetsläge i Makedonien blev tvungen att evakuera de EU-sända fredsbevarare som genomför operation Concordia, skulle evakueringen genomföras av Nato, varvid mer omfattande maktbefogenheter än Concordias egna skulle tillämpas. I slutet av juni bekräftade Nato att KFOR:s regler för brukande av maktmedel skulle tillämpas.

Ovannämnda regler för brukande av maktmedel är inte vad innehållet beträffar problematiska för Finland, eftersom mycket liknande regler tillämpas av KFOR, SFOR (ursprungligen IFOR) och ISAF i Afghanistan. Också i dessa fall avgav regeringen en redogörelse till riksdagen för behandling i plenum innan saken framställdes för republikens president.

Syftet med denna redogörelse är därmed att i enlighet med lagen om fredsbevarande verksamhet slutföra beslutsprocessen också för riksdagens del.

Fientlig avsikt (hostile intent)

Operation Concordia i Makedonien är med hänsyn till uppgifternas natur en typisk s.k. traditionell fredsbevarande operation. Säkerhetshotens beräknade risknivå har i operationens inledande skede förblivit låg, och läget i området är relativt lugnt. Europeiska unionen beslöt i juli att avsluta operationen 15.12.2003. Sannolikheten är liten att det skulle uppstå en situation som förutsatte överväganden om motaktioner av anfallskaraktär för att förhindra "fientlig avsikt".

Då man avgör berättigandet av motaktioner mot "fientlig avsikt" bör man även beakta att bl.a. Förenta nationernas sekretariats normativa riktlinjer avseende fredsbevarande verksamhet (maj 2002) samt Europeiska unionens koncept för brukande av maktmedel (november 2002) godkänner att motaktioner mot "fientlig avsikt" berättigar brukande av maktmedel.

Tillämpning av Natos regler för brukande av maktmedel

Då beslutet om Natos och EU:s samarbete i operation Concordia fattades, enades man om att i en extrem krissituation resulterar en för EU och Nato gemensam risk- och lägesbedömning avseende evakuering av EU:s fredsbevarare i att befälet överförs på Nato samt att Natos KFOR-regler för brukande av maktmedel tillämpas.

Reglerna för brukande av maktmedel vid en KFOR-operation ger möjlighet till skydd på hög nivå och begränsat brukande av maktmedel vid en evakueringssituation samt möjliggör en fullständig reträtt och evakuering av trupperna.

Föreslås att Finlands reservation avseende "fientlig avsikt" återtas.

Vidare föreslås att ifall säkerhetsläget så kräver och man blir tvungen att tillgripa en operation som tryggar EU-fredsbevararnas säkerhet och evakuering, godkänns att KFOR-operationens regler för brukande av maktmedel tillämpas.